

Halvhundredaar i Amerika

Minder fra Nybyggerlivet fremad.

af P. M. Hannibal.

(Fortset.)

„Det var da storartet!“ udbød Bedstefader, „Stov, og atter Stov i det uendelige!“

„Ja, og smukt!“ sagde Fader. „Ja, det er et Skue, der er værd at se paa.“ Og under deres Samtale, doelede Djet snart ved den uregelmæssige, blaa-lige Horizont i det fjerne og snart saa det ned paa „vor Farm og vor Lake“ i Nærheden, med Vand og Stov, Siv og Krat, saa afvekslende saa det var en Lyft.

Der var svært Arbejde baade for unge og gamle, med at hugge, hakke, rydde, og Slid og Slæb med at faa Kro og Krat samlet og brændt op. Undertiden kom Naboerne sammen og hjalp hvoend. Da var der „Rommerce“ og Lutter; det syntes at lette Arbejdet betydeligt. Da hørtes der Korst og Engest, Alvor og Svag. Naboerne var Korste, men Ungdommen talte mest Engest. Om Vinteren hed det blandt andet: „Spilt Nails“. Det var at klove Stænger til Indhegning, et Arbejde, der fordrede baade Vælske og Kræfter for at faa noget udrettet. I Forbindelse med dette Arbejde hørte vi Tale om Abraham Lincoln, der var den Gang allerede bleven berømt som en kraftig Talsmand for Frihed. Det blev os fortalt, at han havde været en dygtig „Raissplitter“, og at han var saa stærk, at han kunde tage en Lønde Whiffen (Spiritus) og løfte den op til Munden, som om han vilde drikke deraf. Men han var en total Afholdsmænd, og han smagte det ikke. Mange Aar efter hans Død, hørtes denne Beretning saa forvandt, at han „drat af Tønden!“ Naar den Forandring i Fortællingen blev indført af Henlyn til „Handelen“, thi derfor alle Folk vilde følge Benjamin Franklins, Abraham Lincolns, og flere andre brade Mænds Eksempel, vilde den Traffik være til Ende. Derfor var det „Handelen“ om at gøre at faa deres falske Værd udbredt paa mange Maader, og der har heller ikke været sparet paa Pengene for at opnaa dette Maal. Enhver, der kender Sandheden, ved, at falske Beskyldninger og fejlagtige Beflutninger cirkuleres vidt og bredt for at Drifttrafikken ikke skal ruineres. Heltene vil Vedkommende lade Folk bedrages og ruineres, naar blot „Handelen“ kan trives. En Jagmand føler bedst, hvad der foregaar vedrørende hans eget Fag. Den Lærer, som har lagt sin største Interesse i de biologiske og kemiske Studier, særlig i Betragtning af Livet, og de dertil nødvendige Betingelser, Luft, Varme, Lys, Røring og deslige, vil altid være mest tilbøjelig til at slette det, naar nogen for Bindings Skyld bringer Branglære imod den rene Videnskab, og derved fører Mennesker bort fra Lyset hen i Dødens Mørke. Desværre drives en saadan Beskæftigelse efter en langt større Maalestaf, end Folket har nogen Anelse om, og alt for Penge! Netop de værste Talsmande for berusende Drikke, der berøver Mennesker deres Forsynd og Frihed, betænder sig aller mest paa „personlig Frihed“.

Som Afholdsmænd var Abraham Lincoln imod de berusende Drikkes Fabrikation og Handel, og den Sandhed har ikke forandret sig. Disse Rensningsgæringer, der i vor Barndom blev os forkyndt om Franklin og Lincoln, faa vel som om Afholdssagen, er værdig alles Opmærksomhed.

Da vi kom til Amerika, var Franklin Pierce Præsident men om Efteraaret blev James Buchanan valgt. Der kom flere Immigranter fra Danmark i 1857 end forhen. I den Tid blev der vist diskutert mere om Politik end nu. Pierce var en dygtig Statsmand i Almindelighed, og han var valgt til sin Stilling med en stor Majoritet, men angående det aller største Spørgsmaal, der blev drøftet i den Tid var han paa den fejle Side. Han betragtede med hele sit Væsen: „Jeg er imod alt, hvad der er imod Slaveriet.“ Han var Demokrat, men der var mange Demokrater, der ikke var enige med ham om Slaveriet. Dog stod de Buchanan bi, men han var af samme Mening som Pierce. Det var utrolige Tider. Der taltes om Revolution eller Oprør næsten hver Dag. Forfælske Rhytter udbredtes om Mormonerne, Indianerne og Negrene. Nogle Demokrater var „Unionmen“, andre blev kaldt „Copperheads“, eller undertiden „Fortrædere“, fordi de holdt med Syden. Disse Demokrater talte ilde om „de flemme Abolitionists“. Det var gamle „Whigs“ og „Free Soilers“, der i Forening med de bedste Demokrater var bleven Republikanere.

Nogle af vore Naboer og bekendte holdt med Syden baade om Slaveriet og dens Ret til at træde ud af Union. Andre var for Union og bestemt imod Slaveriet. Atter andre vidste ikke, hvem de skulde holde med. Kvinder og Børn talte med, og i enkelte Tilfælde var der „Unionmen“ og „Copperheads“ i samme Familie. Under alt dette opfyld en Pengetrøst i 1857, og det hele var for mange et „Sikkert Tegn“ paa, at hele Regeringen vilde gaa til Grunde. Ikke alene gik der Stræt-Rhytter om Fortræderi i Norden og almindelig Revolution, den ene Nabo var imod den anden hele Landet igennem. Syden vilde erobre Norden og udbrede Slaveriet over det hele. Det hed sig endog i 1858, at Sydamerika vilde benytte Lejligheden og befæste Norden. Børnene glemte ofte baade Leg og Lektie, og naar vi kom sammen, talte vi med hvoend om Tidens Spørgsmaal med spændt Interesse.

Der var en idrig Bevægelse, men det var dog ikke alt Virvar. Der blev lagt Telegrafled over Atlanterhavet, og Minnesota blev optaget som Stat i Unionen. Der var ofte Tale om Minnesota, og ikke saa faa Korste fra vor Egn rejste dertil, ligeledes nogle faa Danste. Næste Aar, 1859, da jeg var 10 Aar gammel, hode min Moder. Hun havde været min allerbedste Ven. Det var et Saan der maatte taales. Men hendes Undervisning blev mig uforglemmelig. Guds Kærlighed

er en Magt, man gør Vel i at følge under alle Forhold. Gud sender Hjertet og vil trøste og vejlede alle, der vil nærme sig til ham.

Vejligt er Digterens Tante:

„Ingensteds var Roserne saa røde,
Og ingensteds var Tornene saa fmaa.
Ingensteds var Puderen saa bløde
Som dem min Barndoms Ulyld hviste paa.“

Den Tante bevægede mig ofte som Barn, at jeg skulde lære noget, der kunde blive til Gavn, til evig Gavn, og blive i Stand til at forkynde det for andre. Men Skoletiden var kort, og uregelmæssig i den kolde Vinter, og naar Vejret tillod det, skulde der arbejdes i Stoven eller paa Marken. „Erfaringer er ogsaa en Skole“, og „i Arbejde er Lærdom“. „Gode Livet er en Skole“. „Man bør lære, saa længe man lever“. „At lære af andre og lære andre, men i alt at søge og bevare den reite Lære, det bør et hvert Menneske.“ Saadanne Tanter kom fra forskellige Kilder, og saaledes gik Tiden hen. Der hørtes mere om Politik end om Religion, mere om Oprør end om Fred.

Da Lincoln i 1860 blev valgt som Præsident, blev det snart afgjort, at Syden vilde gøre Oprør og oprette en ny Regering. Det næste Aar blev det til Alvor. Nu var der mange Meninger i Norden, om det kunde hindres eller ikke. Da Krigen udbrød, mente nogle, at det vilde kun være et Par Maanedes at overvinde Syden. Andre troede, at Syden vilde vinde, og at Norden ikke burde føre Krig men give efter. Disse delte Anskuelser hørtes iblandt vore Naboer, og nogle af dem var villige til at gaa med i Krigen. Deriblandt var min Fader. Han havde allerede været i Krig før, og han var nu med de første, om Efteraaret 1861.

En lyst Farmer boede der i Nærheden. Der fit jeg Blads. Hans Kone var dansk, og der blev talt baade Lyft og Danst. De havde ingen Børn, og begge var de enige om, at jeg skulde være deres Søn og Arving. De sagde: „Din Fader er i Krigen, og det bliver en Krig, som Verden aldrig har set Mage til. Sam faar du aldrig mere at se, saa du behøver ikke at tænke paa ham. Men her har du et godt hjem, og her kan du blive.“

Alle Folk er ikke lige omme, heller ikke alle Børn. Jeg var flere Gange bleven underrettet om, at jeg trængte til at hardes, og nu saa det ud til, at her var en rar Lejlighed. Omendstent de var ofte uenige om andet, var de dog altid enige om, at Syden havde ret, og at de nok skulde vinde Sejrr, ligeledes, at Republikanerne var daarlige Folk. Disse var den Trøst, jeg fit, men Tone og Maner viste, at der ikke var ond i Sinde, kun Morstab!

Jeg havde ofte hørt om de arme Sorte, der i Syden blev købt og solgt som Slaver, og at mange af dem var bedre Mennesker end deres Herrer. Men her fit jeg at høre, at Negrene ikke var Mennesker, men kun Husdyr. Sandt nok var det, at efter Loven, som den Gang var, havde Slaverne ikke større Ret end Heste eller Kvæg. Jeg havde derimod den Tante, at Slaverhandelen var en uretfærdighed, men jeg indsaa nok, at jeg nu var kommen i Kvarters hos anderledes orienterede Folk og maatte øve mig i Taalmodighed. Men tie kunde jeg alligevel ikke, naar de begyndte med deres Drilleri. Saa fortalte jeg dem, at Neger var bedre Mennesker end Demokrater. Det var lige for lige. Da blev der talt Lyft til mig, og det var en god Forandring. Selv om jeg ikke kunde forstaa eller spore ret, Gæntog jeg de samme Ord, som jeg hørte, og saaledes fit jeg begyndt at lære det. Ofte, naar Manden sad og læste i sin tykke Avis, tog jeg fat i Bladet og begyndte at læse højt for ham. Saa satte han mig i Rette, naar jeg ikke udtalte Ordene rigtig, og det behagede mig bedre end Politit. Der var ellers Politit nok i Nøjsen ogsaa, og Njheder fra Krigen, og Kvinden var lige saa flemme i Demotrat som Manden selv. Og saadanne flemme Beretninger! Ja, det saa gik ud. Men jeg skulde jo hardes, altsaa var det vel en god Skole, tænkte jeg, naar blot jeg kunde lære Sproget. Da var det vel.

Der var ikke langt til Skole, og jeg fit Lov til at gaa regelmæssigt hele Vinteren. I samme Skolehus var der episcopalsk Søndagskole hver Søndag, og der gik jeg ogsaa stadigt. En Gang imellem fit jeg Lov til at gaa til Kirke til Naphota Mission. Der var en episcopalsk Kirke. En større blev bygget lidt senere. Et theolofisk College var der allerede den Gang, hvor Studenterne fuldførte deres Kursus og blev ordinerede til Præster. Deres Biskop boede der, og han havde hele Staten som sit Dioces (Stift). Alting syntes der at være saa højtideligt og saa høit. At gaa til Føds derover var vel en halvanden Mil paa en Sti igennem Stoven. Jeg git gerne derover, saa ofte som jeg fit Tilladelse dertil. Min Husbond syntes ikke saa godt om det, han var meget imod det Kirkelige, og han kunde hante saa højt, som nogen Præst kunde prædike; men naar jeg bad ham pønt om Lov, kunde han ikke godt sige nej, og derfor er jeg ham endnu meget taknemmelig. Han havde desværre heller ikke let ved at sige nej, naar hans Kammerater var samlet med ham for at svire. Han blev meget let og ofte beruset, og da var han som vanvittig, somme Tider morfom, til andre Tider ondsfælsfuld. Da var det „gode hjem“ som et Høvelde. Dette Udtryk bruges ikke her i Leifshedsland. Han var som mange andre, jeg har senere lagt Mærke til. Her kunde fortælles meget fra dette hjem alene, som vilde interessere en vis Klasse Læsere, men det vilde næppe være paa sin Plads her. Det Sprog, der blev brugt imellem Mand og Kone, var ikke godt at lære. Men flere Gange blev det værre end blot Sprog.

(Fortættes.)

Denver, Colo.

Det gaar noget smaat med Meddelelser herfra, men det er vel saaledes med de fleste, at den daglige Gerning optager Tiden. Saa er da Tilfældet for mig. Men der er en Sag, som jeg føler Trang til at nedtegne nogle Tanter om, og bede „Danstere“ at optage. Herren give Raade til, at det maa blive til hans Væ og hans Sag til Velsignelse.

Jeg har nylig været nogle faa Dage i Besøg i Brush, Colo., hvor jeg opholdt mig paa Senatoriet Eben-Ezer. Tilligemed besøgte jeg Benner og bekendte derude. Jeg vil gerne bruge Anledningen her til at sige hjertelig Tak til alle paa Eben-Ezer og de andre Benner, vi besøgte, for den Venlighed i beviste mod mig, min Hustru og lille Dreng under vort Ophold iblandt eder.

Det var ellers Eben-Ezer, som jeg vilde skrive om. Det er jo et Hospital, som not er en Del af Dansternes Lægere betændt, et Sogehus eller hjem for de stakkels Mennesker, som er plaget af den grædelige Sygdom, som kaldes Tuberkulose eller Lungetøring. Navnet hjem var der en ung Pige, som gav det, (hun har opholdt sig der omtrent et Aar, men har stierlig ikke lang Tid tilbage). Da hun vilde fortælle om sit Ophold der, sagde hun: Jeg kunde jo aldrig have fundet et saadant hjem, de er allesammen saa gode mod mig, og var jeg ikke kommen her, saa havde jeg maatte aldrig fundet min Frelser. Og nu er hun glad og lykkelig og venter paa den Stund, da han vil tage hendes Sjæl hjem til sig.

Jeg har været paa adskillige Hospitalet, ogsaa for den Sygdom (der er flere af dem i Denver), men der er stor Forskel, de fleste af disse er for at tjene Penge.

Uoen-Ezer ledes i Barmhjertighedens Aaand. Paa sine modtager de tun Patienter, som kan betale og er helbredeelige. Eben-Ezer modtager dem, i hvad Stilling de er, saafremt det er muligt.

Ja, Benner, der øes fikert en lille Samaritanergerning, som forstjener din og min Forbøn og Støtte — vor, som Herren har forundt Helbred og timelige Gøder. Det forundrede mig at se, hvoemæget der var udført, hvor fion Pladsen er, og hvor hyggeligt de har det, saalange det er varmt. Men der trænges til mere Bøngning, før Vinteren kommer, og for flere Patienter, saa er det nu ikke længe til den 13. Søndag efter Trinitatis, den Dag Samfundet har bedilget til, at vi i alle Menighederne maa optage et frivilligt Offer for denne fionne Sag, som fikert er Herren velbehagelig.

Lad mig saa til Slut minde om nogle af Herrens Ord. „Saligt er det at give, heller end at tage“ Ap. Ger. 20, 35. „Været barmhjertig, som eders himmelste Fader er barmhjertig“ Lukas 6, 36.

Saa befaler jeg Sagen i hans Haand, som er mægtig til at lede Menneskehjeter som Vandbætte.

Venligt Hilsen til Bladets Redaktør og Læsere.

R. P. Johnson.

Til Søndagskolelærere.

Ved det nylig afholdte Søndagskolemøde i Fremont vedtoges efter Forslag af Pastor J. C. Petersen, Dannebrog, og Pastor F. Andersen, Wisner, følgende Føllestedesolution:

„Det tredie aarlige Søndagskolemøde for Den for. d. ev. luth. Kirke i Amerika, afholdt i Fremont, Neb., opmuntrer alle Søndagskolelærere i Samfundet til at benytte de af Komiteen udarbejdede Søndagskolelitterier og til at holde Søndagskolelærermøde saa ofte som muligt sammen med Præsten.“

Chr. Christensen, Sekretær.

Kristus, vor Konge, og hans Pige. To bibelske Betragtninger af Bislop B. Gøsfche. — Samt: Den kristelige Frihed og Allden af Vand, som opdøder til et evigt Liv. De Prædikener af Pastor Fr. Zeuthen. 52 Sider. 3 Omflag 20c. Danisk Luth. Publ. House, Blair, Nebr.

Dana College

KURSUS:
College Academic Normal Business Music
Føjskole

Forberedelse til Seminariet

Betaling \$16.00 pr. Maaned (4 Uger) for Kost, Logi og Undervisning.

Skriv efter Katalog.

J. P. JENSEN,
DANA COLLEGE, BLAIR, NEBR.

Stor Prisnedsættelse.

Bøger til overordentlig nedsat Pris. Benyt Lejligheden. Køb nogle af disse billige Bøger, inden de er udsolgt. De udelatte Numre er solgt. Da vi ikke kan skaffe flere Bøger til de anførte lave Priser, maa Bestilling indsendes snarest, om man ønsker nogle af dem.

Bøgerne tilsendes portofrit. Bøgerne bestilles efter Nummer.

298. Danmark i Billeder af danske Digtere. 152 Sider i Omflag paa meget fint Papir og i smagfuld Udgave. Indeholdende det fineste Uddrag af Digte, skrevne af næsten alle Danmarks Digtere, hvori alle de mere fremtrædende Sæberdigter i Danmark besynges. Nedsat fra 50c. til 25 Cents.

299. Den danske Ronebaads - Expedition til Grønlands Østlyst. Populært beskrevet af G. Holm, Kaptein i Flaaden, og B. Garde, Premierløjtnant i Flaaden. 380 Sider i meget smukt komponeret Bind med Guldræk. Til Tæstet hører en Menge farvede fine Billeder og et Kort over Grønland. Nedsat fra \$3.68 til \$2.00.

300. Uvejrskilder. En Skildring fra Frimissionskøgnene af Rappell Becker. 200 Sider i Omflag. — Nedsat fra \$1.00 til 40c.

301. En Samling Vers af Chr. Winther. 242 Sider i Omflag. Nedsat fra \$1.20 til 50c.

302. The Saming of the Shrews af William Shakespeare. Med Glofer og Anmærkninger af A. Stewart, Mac Gregor, Selma S. Kinney og H. C. Damm. Til Brug ved Selbstudium, Privatundervisning og i Skolernes højere Klasser. 36 Sider i Omflag. Nedsat fra 60c til 20c.

303. Macbeth af William Shakespeare. Med Glofer og Anmærkninger af Mr. A. Stewart, Mac Gregor og Mrs. S. Kinney. Til Brug ved Selbstudium, Privatundervisning og i Skolernes højere Klasser. 36 Sider i Omflag. Nedsat fra 60c til 20c.

305. Brogede Blade, Digte af Chr. Winther. 352 Sider i Omflag. Nedsat fra \$1.60 til 50c.

306. Historikeren Bedel Simonson. En Litterarhistorik - Biografisk Skildring af Anton Andersen. 120 Sider i Omflag. Nedsat fra 75c til 25c.

309. Til Gen. Digte af Chr. Winther. 288 Sider i Omflag. Nedsat fra \$1.20 til 50c.

310. John Bull og hans Zi. Engelske Nutidsbæder og Skitke af May O. Reil. 294 Sider i Omflag. Nedsat fra \$1.20 til 40c.

312. Den Nordiske Kirkes Grundlæggelse og første Udvikling af A. D. Jørgensen. 906 Sider og Tilleg 111 Sider i Omflag. Nedsat fra \$6.40 til \$4.00.

313. Spændte, Fortælling af Rappell Becker. 371 Sider i Omflag. Nedsat fra 60c til 35c.

314. Ribdelalberens Magi af Victor Rydberg. Overfat fra Sveden med Forfatterens Tilladelse. 170 Sider i Omfl. Nedsat fra 90c til 40c.

315. Sektterne i Danmark med særlig Henlyn til deres Afvigelse i Læren af den evangelisk-lutherske Kirke. Af H. G. Saabø, Sognepræst. 400 Sider i Omflag. Nedsat fra \$2.00 til \$1.00.

316. Kristendoms i Danmark gennem hundrede Aar (1741—1840). En gubelig Forsamlings-Historie af Frederik Nygaard. Den fionste Opvættelse. 450 Sider i Omflag. Nedsat fra \$2.30 til \$1.00.

317. En gammel Danmarks-Historie for Aar 826—1157, almindelig kaldet Roskilde-Krønningen. Overfat fra Latin af M. Bredskorff. 32 Sider. Nedsat fra 15c. til 8c.

318. Epitofber af det danske Føllested, samlede af J. L. Rosmann.

204 Sider i Omflag. Nedsat fra 50c. til 20c.

319. Misfions = Foredrag af A. C. L. Grove = Rasmussen. 344 Sider i Omfl. Nedsat fra \$1.40 til 70c.

320. Bidrag til Hans Egedes og den grønlandske Misfions = Historie 1721—1760 — efter trykte og utrykte Kilder af H. M. Jønger. 348 Sider i Omflag. Nedsat fra \$2.20 til 50c.

321. Mindre Arbejder, Fædrelandske Forhold og Anliggender af Dr. Henrik Nikolai Clausen. Udgivet efter hans Død af Dr. Johannes Clausen. 788 Sider i Omflag. Nedsat fra \$5.00 til \$1.00.

322. Den Kristelige Bispeb, Apologiske Underføggeser med særlig Henlyn til Frans „System der Kristelige Genfikk“ af Henry Usfing, Sognepræst. 242 Sider i Omfl. Nedsat fra \$1.20 til 50c.

323. Det Evangeliske Kirkeleds, Nutid og Fremtid af Dr. Henrik Nikolai Clausen. Anden, af Forfatteren gennem og omarbejdede, forsøgede Udgave. Udgivet efter hans Død. 2 Bind. 815 Sider i Omflag. Nedsat fra \$2.40 til \$1.00.

324. Johannes = Evangeliet, Fortølt af Dr. H. R. Clausen. 428 Sider i Omflag. Nedsat fra \$2.40 til \$1.00.

326. Ledende Kirke. Fjor og Nu, ved J. P. Jørgensen. Personalhistorisk Optegnelser om Gæstlig-heden og Lærstaben i Ledøje — Smørum Pastorat, med 6 Billeder udbudet med underskøttelse af Universitetet. 68 Sider i Omflag. Nedsat fra 40c. til 25c.

327. Den danske Landskøttelses Historie til 1848, af L. Roel. 118 Sider i Omflag. Pris nedsat fra 35c. til 25c.

328. Kristelig Ledfager. En Formanings- og Trøstebog for unge og gamle, af Lauritz R. B. Balslev, Sognepræst for Gaardskøttelse paa Fyn. 208 Sider i Omflag nedsat fra 80c. til 40c.

329. Ny og praktisk Dyrtegebog som lærer, hvoledes Landmanden kan lende og med lidet betøttelig Midler let og fikert helbrede de hos Heste, Høntvæg, Faar og Svin almindeligste forekommende Sygdomme. Tillige indholdende Anvisning til de i Bogen forefættede Lægemidlers Sammenfættning. Udgave af 1876. 336 Sider i Omfl. Nedsat fra \$2 til 50c.

330. Norden, Tyskland og Bjørnstjerne Bjørnson. Af Wilhelm Bredel. 44 Sider, i Omflag. — Nedsat fra 20c til 10c.

331. Den kristelige Bispeb eller „Trens fulde Forvisning“. 109 Sider. Gøbt indbunden. Nedsat fra \$1.20 til 60c.

332. Hvad er Sandhed? Af Frederik Jønger. Et Indlæg i vore Dages Trøstetid. 228 Sider. Gøbt indbunden. Nedsat fra \$1.80 til 90c.

334. En Aargang Andre Misfions Tidende, 1896. Indbunden. Nedsat til 80c.

336. En Aargang af Misfionsbudet, 1894. Indb. Nedsat til 40c.

337. En Aargang af Misfionsbudet, 1897. Indb. Nedsat til 40c.

338. En Aargang af Misfionsbudet, 1903. Indb. Nedsat til 40c.

339. En Aargang af Kristelig Samler, 1903. Indb. Nedsat til 30c.

341. En Aargang Almindelig Kirke-tidende, 1895. Indbunden. Nedsat fra \$1.50 til 75c.

344. Davids Salmer. Overfat fra Grundteffen og skroft indb. samt ophlyst ved Anmærkninger af F. J. Heise, Mag. 228 Sider. Indbunden. Nedsat til 30c.

DANISH PUBLISHING HOUSE, BLAIR, NEBR.